

עת"א 49178/07/13 - זיאד ג'בארין (אסיר) נגד משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 49178-07-13 ג'בארין(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'

בפני	כב' השופט יונתן אברהם
העותר	זיאד ג'בארין (אסיר)
נגד	
המשיבים	1. משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר 2. מדינת ישראל

החלטה

העותר הוא אסיר בטחוני השפוט ל- 20 שנות מאסר בגין מגע עם סוכן חוץ, סיוע לאויב במלחמה, קשר לרצח, סיוע לניסיון רצח ועוד, זאת מ- 2002.

בעתירה זו מלין העותר על כך שאין הוא מקבל טיפול סוציאלי ושיקום בכלא לפי נהלי שב"ס. לטענתו, הוא שוהה בכלא גלבוט ואינו מקבל בבית סוהר זה את הטיפול הנ"ל הניתן בכל יתר בתי הכלא. הוא טען כי פנה מספר פעמים לעו"ס לקבלת הטיפול אך נענה בשלילה.

המשיבים בתגובתם הפנו למסגרת הנורמטיבית הקובעת, בסעיף 11ג' לפקודת בתי הסוהר כפי שתוקנה בתיקון 42, את זכותו של אסיר להשתלב בפעילות פנאי או חינוך בהיקף ובתנאים שייקבעו בתקנות, וכן את הסמכות שניתנה בסעיף 11ד' שם לנציב שב"ס, לבחון אפשרות לשיקומו של אסיר אזרחי וישראלי ולשילובו בפעילויות שיקום. באותו סעיף נקבע: **"אסיר ... ישולב בפעילויות שיקום, ככל שיימצא מתאים לכך, במועד, בהיקף ובתנאים כפי שייקבעו בתקנות.."** (ההדגשה בקו אינה במקור - י.א.).

לטענת המדינה, החקיקה הראשית הנ"ל אינה יוצקת תוכן מפורט אשר לפעילויות השיקום והתנאי הנ"ל בהן ניתן לשלב אסירים, בשים לב למעשיהם, לרבות טיב העבירות שעברו, נסיבותיהן וכן נסיבותיהם האישיות של האסירים, ואלו טעונים קביעה בתקנות ובפקודות הנציבות. נטען כי עבודת מטה לגיבושן וקביעתן של אמות מידה באשר לאמור לעיל, מצויה בהליכי ניסוח וגיבוש שב"ס ובעניין זה פועלים יחדיו גופים שונים של המדינה וביניהם גורמי מקצוע של שב"ס, גורמים משפטיים ועוד. נטען כי מדובר בעבודה בעלת היקף רחב הטעונה בדיקה מקפת ולאחריה עיגון הממצאים והכללים בתקנות ובפקודות הנציבות, ונוכח עובדה זו טרם הוחל בשילובם של אסירים ביטחוניים תושבי ישראל בפעילויות שיקום לאחר בדיקת התאמתם לפעילות כזו או אחרת.

עוד נאמר כי לעת הזו נעשית בחינה פרטנית לגבי כל אסיר.

המשיבים הפנו לפסיקת ביהמ"ש העליון המבחינה בין אסירים ביטחוניים לכלל אוכלוסיית האסירים על רקע הסכנה הגדולה הנשקפת מהם לביטחון הציבור וכן לשלומם וניהול התקין של בית הכלא. המשיבים טענו כי לצורך בחינת אפשרות שיקומו של אסיר בטחוני תושב המדינה, מתקבלת חוות דעת של גורמי הביטחון ובמידה שלפיה הם לא היו חברים בארגון עויין, או סייעו לארגון עויין, או היו כאלה וניתקו כל מגע עם אותו ארגון, אזי מקויימת פגישת אבחון עם עו"ס ובמסגרת הבחינה מאותרים אסירים בעלי פוטנציאל שיקומי ונבחנת אפשרות שילובם בפעילויות שיקום מתאימות.

ספציפית לגבי העותר דנן נאמר, כי לפי חוות הדעת של שירות הביטחון הכללי שניתנה בעניין העותר, ניתן ללמוד כי התנהגותו מלמדת על מסוכנות אינהרנטית המבססת את ההנחה כי ביצע את מעשיו ממניעים אידיאולוגיים ועל כן אינו בעל פוטנציאל שיקומי באמצעות הכלים המצויים בידי שב"ס.

נטען גם כי העותר השתתף מספר פעמים באירועי החזרת ארוחות ועקב כך נשללו ממנו טובות הנאה, כי לעותר הזיקה לארגון "הפת"ח" ולא ניתן להניח לגביו שזנח אורחותיו, אמונתו וזיקתו האידיאולוגית בה החזיק משך שנים.

נטען כי העותר אמנם מצוי במעקב עו"ס, אך זאת לא במסגרת טיפולית, אלא בשל היותו מוגדר כאסיר השגחה בלבד ולצורך הקלה על מצוקה נפשית.

נוכח כל האמור לעיל נטען כי בהעדר סיכוי לשיקומו של העותר עקב המשך אחיזתו באידיאולוגיה הקיצונית בגינה ביצע את העבירות נשוא מאסרו, החלטת שב"ס שלא לשלבו בטיפול היא החלטה תקינה וסבירה שאין להתערב בה.

בעניין דומה בו דנתי בעת"א 14399-03-13 ובהקשר לסבירות הסדר הביניים לפיו נהג שב"ס עד להתקנת תקנות ופקודות שב"ס בהתאם לתיקון לפקודת שב"ס, נאמרו הדברים הבאים היפים גם לענייננו:

"אין חולק ובתי המשפט עמדו על כך לא אחת, כי קביעת מסלולי טיפול ושיקום לאסירים בכלל וגם לאסירים ביטחוניים, הינה צורך ואינטרס ציבורי מובהק.

תיקון 42 לחוק נעשה על יסוד הבנת הצורך הנ"ל.

התיקון לא מיושם כרגע נוכח צורך בעבודת הכנה מקיפה לקביעת מסגרות הטיפול, בנייתן, היקפן, תכניהן והתקנת כללים ותקנות מתאימות לצורך היישום הנ"ל.

ברם, לתקופת הביניים בוחנים המשיבים אפשרויות שיקום פרטניות ללא קשר לתיקון הנ"ל. השאלה הנשאלת היא האם השלבים שהוצגו לעיל, היינו קבלת חוות דעת של שב"ס בדבר סיכויי שיקום ולאחר מכן ביצוע ראיון על ידי עו"ס בכלא לצורך התאמה לטיפול כאמור, הם שלבים סבירים וסבורני כי בנסיבות העניין ולתקופת הביניים, מדובר אכן בשלבי בדיקה מקדימים סבירים קודם לשילוב בטיפול.

אשר לטיפול השיקומי עצמו, יש לזכור כי הוא חייב להיות קשור בזיקה הדוקה למהות העבירות

הביטחוניות שנעברו ולמניע להן.

טיפול אשר בסופו לא יבוא המטופל, האסיר הביטחוני, לכלל הכרה כי הדרך בה בחר לפעול לצורך הגשמת מטרותיו האידיאולוגיות היא דרך פסולה, מוטב אלמלא יחל כלל מלכתחילה.

על כן לטעמי מטרת הטיפול צריכה להיות שינוי בדפוסי החשיבה של האסיר הבטחוני, לפיהם ניתן להשיג מטרות אידיאולוגיות ואף מותר להשיגן תוך פגיעה באחרים, דפוסים אשר הביאו אותו לביצוע העבירות הבטחוניות.

הדרך להשגת תוצאות בהליך מסוג זה אינה פשוטה ואינה קלה.

שינוי אידיאולוגי איננו בא בדרך קלה ובניית אידיאולוגיה נעשית דרך כלל על יסוד ניסיון חיים של שנים.

מכאן הצורך בביצוע פעולות סינון ראשוניות קודם השקעת משאבים רבים בטיפול וסבורני כי קבלת חוות דעת השב"כ הגם שאיננו גורם טיפולי, נחוצה במקרה זה, שכן, בידי ארגון זה המרכז את המידע המודיעיני הנוגע לגורמים ביטחוניים, האפשרות לבצע הערכה של עומק האידיאולוגיה המנחה את האסיר הביטחוני, טעון הטיפול והשיקום.

גם הריאיון לצורך בחינת התאמת העותר לטיפול על ידי העו"ס נדרש וזאת לצורך ההתאמה על יסוד תכונותיו האישיות של העותר, השלכתו, שפת הדיבור שלו, יכולתו להתמודד עם תכני הטיפול והתאמות נוספות נדרשות לצורך הצלחת הטיפול.

מכאן, שקביעת שני השלבים הנ"ל הינה קביעה סבירה בעיניי לתקופת הביניים עד לעריכת הסקר המקיף עליו עמד ב"כ המדינה לצורך יישום התיקון מס' 42 לפקודת שירות בתי הסוהר...".

אוכל להוסיף, כי בעניין עמידה בתנאים מקדימים לצורך שילוב בשיקום, אין שוני בין אסירים ביטחוניים לבין אסירים רגילים. גם אסירים רגילים אשר בריאיון מוקדם נמצא כי סיכוייהם להתמיד בשיקום ולהפיק ממנו את השינוי הנדרש בתפיסותיהם העברייניות, אינם משולבים בסופו של דבר באותו שיקום.

מכאן למקרה דנן.

המשיבים הציגו בפניי את חוות הדעת של השב"כ אשר משקפת עומק אידיאולוגי קיצוני מאוד, המשתקף מהתנהגותו של העותר בעת ביצוע העבירות, היינו הסעה בידועין של מפגע לשוב יהודי תוך הנחייתו כיצד להיכנס אליו, וכמו כן מעורבות באספקת אמצעי לחימה לפעילי ארגון טרור בשטחים. השב"כ העריך כי מדובר במסוכנות אינהרנטית הנובעת ממניעים אידיאולוגיים שאינם בעלי פוטנציאל שיקומי.

אוכל להוסיף, מתוך דוחות המשמעת שהוגשו לעיוני, כי הזדהותו האידיאולוגית של העותר לא נפסקה לאחר הרשעתו ומאסרו, אלא התנהגותו בכלא במהלך כליאתו, יש בה כדי ללמד על המשך תמיכתו ואחיזתו באידיאולוגיה המסוכנת

הנ"ל.

הובאה לעיוני גם עמדת עובדת סוציאלית מטעם שב"ס, כהתייחסות למענה הטיפולי שנדרש על ידי העותר, ועולה ממנה כי בשל אופי עבירותיו של העותר, אין מוענק לו טיפול שיקומי של שיחות פרטניות (ניתן לו טיפול של שיחות פרטניות עקב מצב נפשי רעוע אך לא כטיפול שיקומי).

בנסיבות אלה, בהן עומק האידיאולוגיה הקיצונית בה אוחז העותר הינו כה עמוק, החלטת המשיבים שלא לשלבו בטיפול שיקומי, אשר סיכויו נראים קלושים כבר בשלב זה, היא החלטה סבירה ולא מצאתי מקום להתערב בה.

אשר על כן אני דוחה את בקשת העותר.

ניתנה היום, כ' אדר תשע"ד, 20 פברואר 2014, בהעדר הצדדים.